

6 spørgsmål til Peter Laugesen om oversættelsen af *Ariel* (2017)

Beskriv det udstyr og inventar du har brugt ifm. oversættelsesarbejdet.

1. papir, fyldepen, ordbøger, skrivemaskine, computer til kopi og renskrift, Sylvia Plath's værker, (breve, noveller, artikler), Ted Hughes' overvejelser. Robert Lowell's. Anne Stevenson's biografi, "Bitter Fame", som jeg synes er fremragende.

Hvad har været det sværeste ved at oversætte *Ariel*?

2. Det sværeste er at nå frem til at synes, at det ikke ødelægger digtene at blive oversat. Jeg gjorde det først, i Athen, i en stor kinesisk notesbog uden ordbog, lod de ord, jeg ikke umiddelbart kunne finde på dansk, stå. Derefter hjemme igen med ordbøger, og det hele igennem tre gange med nye impulser hver gang. Måske faktisk fire gange og i visse tilfælde mere. Hele tiden med den oprindelige ord-til-ord oversættelse som basis og grundklang.

Poesi kan ikke oversættes, eller kan det?

3. Nej, det kan det ikke, men man kan forsøge at flytte digtet til et andet sprog, og at finde en måde, det kan bo der på. Heller ikke prosa kan oversættes fuldstændigt. Dostojefskij er ikke den samme på dansk som på russisk.

Sylvia Plaths datter Frieda Hughes henviser i forordet til den danske udgave af *Ariel* til "Ariels særlige stemme", kan du beskrive den?

4. Ariels særlige stemme? I forhold til Sylvia Plath's tidligere digte, der sådan set spiller efter reglerne for, hvad et "godt digt" er, og i mindre grad egentlig forsøger at sige og være noget selv, måske ligesom er bange for at være noget andet eller slet ikke digte, er digtene i *Ariel* helt nye. De er noget andet. De er en anden stemme, der på en helt anden måde søger dybt ned i det skrivende sind for at finde det derinde, der skal kastes ud i omverdenen, ind i fremtiden og måske finde genklang der. Digtene er en ny begyndelse. Man har tit betragtet dem som dødsdigte, men de er det stik modsatte. Ariels stemme er Sylvia Plath's stemme.

Beskriv mulige overvejelser ifm. at en mand (Peter Laugesen) oversætter tekst skrevet af et kvindeligt feministisk ikon (Sylvia Plath)?

5. Det var ikke Sylvia Plath's hensigt at være et feministisk ikon, hendes digte er ikke feministiske. De radikale feministers brug af Sylvia Plath som ikon og martyr har intet med digtene at gøre. Den går på hendes måske for dem at se ulykkelige liv, men det var ikke det, Sylvia Plath var optaget af. En feministisk martyrielæsning af hendes digte forsøger bare at lukke dem inde i en verden, der ikke er større, end at den er til at forstå fra et udelukkende feministisk synspunkt.

Beskriv mulige overvejelser, fravalg, tilvalg mv. ifm. oversættelse af *Ariel*.

6. Det er muligt at se, at jeg i min oversættelse simpelt hen forsøger at oversætte ord til ord, hvad der står. Der kan i den proces selvfølgelig ske ændringer undervejs, måske er der tale om flere forskellige ord for det omtrent samme, der skal vælges imellem i forhold til nuancer i klang, rytme og betydning, men det er ikke meget egentlig. Engelsk og dansk ligner desuden hinanden i syntaks og grammatik. Så det er egentlig meget direkte.